

همه روان شناسان پرورشی و متخصصان آموزشی معتقدند که توانایی های آفریننده و شیوه های فکری واگرا را می توان به افراد، به ویژه به کودکان و نوجوانان، آموزش داد. ما اینجا به طور خلاصه به چند اصل کلی برای پرورش خلاقیت اشاره می کنیم.

۱) تجارب کودکان را به موقعیت های خاص محدود نکنید.

سؤالاتی بپرسید که با چرا و چگونه آغاز می شوند، نه کجا و چه کسی و چه وقت. سوال هایی طرح کنید که دارای جواب های متعدد باشند. سوال هایی که تنها یک جواب دارند منجر به تفکر همگرا می شوند، سوال هایی که جواب های متعددی را در یادگیرنده بر می انگیزانند. شوق تفکر واگرا و آفرینندگی است.

۲) برای طرح سوال ها و اندیشه های غیر معمول و بدیع ارزش قائل شوید.

از سوال های غیر معمول که از سوی دانش آموزان طرح می شوند شما از عهده جواب آنها بر نی آید نهراسید. به آنها کمک کنید و با همکاری یکدیگر به جستجو برای یافتن جواب این سوالات بپردازید.

۳) فرصت هایی برای خود آموزی و یادگیری اکتشافی در اختیار یادگیرندگان قرار دهید.

۴) نسبت به تفاوت های فردی یادگیرندگان با احترام برخورد کنید.

گورتزل (Gortzel) ۱۹۶۲) پس از بررسی شرایط پرورشی ۴۰۰ نفر از افراد برجسته قرن بیستم تأثیر شرایط پرورشی آموزشگاه ها و روش آموزشی معلمان را بر رشد توانایی های خلاق در کودکان به گونه زیر بیان داشته است. " معلمانی که بیش از معلمان دیگر مورد احترام و علاقه افراد نخبه مورد مطالعه ما قرار داشتند، معلمانی بودند که به این افراد امکان می دادند تا متناسب با توانایی هایشان پیش بروند. فرصت فعالیت کردن در موضوعات دلخواهشان را به آنها می دادند و آنها را به تفکر و می داشتند و کتاب های مهیج به آنها معرفی می کردند"

۵) رفتارهای آفریننده را برای کودکان سر مشق قرار دهید.

یلون و نیستاین (۱۹۷۷) در این مورد گفته اند: " دانش آموزان کلاس پنجم ابتدایی پس از مشاهده رفتارهای خلاق نشان داده شده در یک فیلم یا از سوی معلم، رفتارهای خلاق از خود نشان داده اند."

۶) از روش ها و فنون ویژه بالا بردن سطح آفرینندگی استفاده کنید.

معروف ترین این روش ها روش بارش مغزی است. در این روش معلم مسأله ای را به دانش آموزان می دهد و از آنها می خواهد تا هر چه راه حل برای مسأله به ذهنشان می رسد بگویند. معلم دانش آموزان را برای دادن راه حل ها و اظهار نظرهای مختلف تقویت می کند ولی پیش از ارایه تمامی راه حل ها از سوی دانش آموزان، درباره آنها هیچ گونه اظهار نظری نمی نماید.

روش آموزش دیگری که منجر به بالا بردن سطح فعالیت های خلاق یادگیرندگان می شود، آموزش مهارت های پژوهشی (Research Skill) است. آموزش مهارت های پژوهشی به طرح و آزمودن فرضیه از سوی یادگیرندگان کمک می کند. روش های درست طرح فرضیه و آزمون فرضیه از سوی یادگیرندگان کمک می کند. روش های درست طرح فرضیه و آزمون فرضیه به وسیله کودکان منجر به ایجاد طرز تفکر آفریننده در آنها می شود.

علاوه بر روش های فوق روش مطالعه آفریننده (Creative Study) نیز روش موثری در آموزش خلاقیت است. تورنس و هارمون (۱۹۶۱) نشان داده اند که می توان به کودکان آموزش داد تا مطالب را به طور آفریننده بخوانند. آنها در این باره راهنمایی های زیر را در اختیار دانش آموزان قرار داده اند:

وقتی که به خواندن مطالب یک کتاب می پردازید به مورد استفاده های مختلف اطلاعاتی که در آن کتاب به آنها بر می خورید بیندیشید. خیلی اهمیت دارد به راههایی که می توانید اطلاعات خوانده شده را در زندگی شخصی و حرفه ای خود به کار ببندید فکر کنید. تنها به این سوال اکتفا نکنید که مولف چه می گوید؛ از خود بپرسید که چگونه می توانم آنچه را که نویسنده نوشته است، مورد استفاده قرار دهم. تنها به یک مورد اکتفا نکنید تا آنجا که می توانید موارد استفاده های بیشتری را بیابید و بعضی از آنها را برای مصارف آینده خود یادداشت کنید. ممکن است مدتی وقت لازم باشد تا این نوع مطالعه کردن را بیاموزید. با این حال مایوس نشوید بعد از دو سه روز خواهید دید که می توانید این روش مطالعه را به راحتی به کار ببندید.